



ירושלים, י"א בטבת תשי"ד
17.12.53
ח/9250 (1509)

אל : מר. מ. שליט, שגרירות ישראל, ושינגטון
מאת: מאה"ב

הנדון: דו"ח על הפעילות המדינית באר"ב
בקשר למאורע קיביה וחפירה החעלה.
שלך מס/839 מה-16.11.53.

האחרון. בינתיים קבלנו גם את האורו של אפרים עברון על השתלשלות הדברים בחז"ח הפעילות היתודית. שני הדו"חות משלימים זה את זה ונוחנים חמונה די ברורה על המתח, היקף המאמץ, הסכנות והיכולת העצומה הגנוזה בפעולתנו בארצות הברית.

אבל בסקירתך היו כמה הערות בלתי מובנות. אמנה אותן לפי סדרן.

המפעל ליד גשר בנוח יעקב
אתה טוען כי "החומר והידיעה שהיו בשגרירות לא העמידו את אנשי השגרירות על הדברים כחוייתם ולגמרי לא שיקפו את חומרת הסכסוך אשר עלול היה להיווצר."

בדקנו את החומר שהועבר אליכם מאז החלה העבודה ליד גשר בנוח יעקב ומצאנו כי בעלון מס' 40 מה-31.8 של "בושה"נ ובגבולות" הומצא תדריך על השטח המפורז ובעיות המים.

ב-2 בספטמבר הבריק המנכ"ל אליכם כי הוחל בעבודה ליד גשר בנוח יעקב. במברק נאמר כי "יש להציג את העבודה כחכנית מצומצמת של העתקה אפיק הירדן וכעומדת בפני עצמה ואשר מטרתה בשלב זה יצירת השמל בלבד."

ב-3 בספטמבר הבריק המנכ"ל כי "בפגישה עם שלו ב-2.9 הסכים טילוטסון (ח"ר האמריקני של ושה"נ הישראלית-סורית) לעבודה בתנאי שתעשה על אדמה יהודית בלבד ויובטחו מי השקאה לערביי בוטיחה."

ב-7 בספטמבר הבריק המנכ"ל כי ב-4 בספטמבר נחקבל מכתב מטילוטסון שלא ערער על עצם העבודה במפורז, אך חבע הוצאה השוטרים מהמפורז. באותו יום הופיע גם עלון מס' 41 ובו סקירה מקיפה יותר על התפתחות הדברים בעבודה ליד גשר בנוח יעקב.

ב-8 בספטמבר הבריק המנכ"ל על פגישה שלו עם מילוטסון ב-7 בספטמבר.

ב-13 בספטמבר הבריק תקוע על מכתב בניקה לשלו מח-8 בספטמבר.

ב-16 בספטמבר הופיע עלון מס' 42 ובו חאור של תכניה המפעל, סקירה על משק"פי או"ם והעבודה במפורז ופרטים על החקנינות של נציגי אר"ב בישראל במפעל. אין צורך להמשיך בחאור התפתחות הדברים לאחר מכן מפני שבמחציה ספטמבר היו כבר חסיבוכים עם האמריקנים בעיצומם.

נוסף לחומר ולחברים שמופקו כנזכר לעיל היה השגריר במפורז ב-8 בספטמבר, והייתי נוכח כשגם מר עמיר מחה"ל וגם משה דיין הסבירו לו את המתרחש.

הבעיה לא הייתה באספקת החומר ובהסברים שהומצאו אלא בהערכת הנתונים שהיו בידיכם ובידינו. כולנו השבנו כי על בסיס החלטה מועצת הבטחון מה-18 במאי 1961 אפשר יהיה לבצע את העבודה בשלב זה, אף כי איש לא השלה את עצמו שכאשר תחיל ההטייה מסת לעבר בית נטופה, לא הקום צעקה גדולה.

מאחר שבאמת לא ידענו על חכנות מדין לפני החפוטמה ומשמסתבר עכשיו כי הייתה זיקה בין מחלקת המדינה, קורדייה ובניקה לפני השלה מכתב בניקה לשר החוץ ב-28 בספטמבר - מה הטעם לייחס את אי-החושט המצב החמור שעלול להיוצר לאספקת חומר מהמשרד? הן אנו בעצמנו לא העלינו בדעתנו פרוש כזה של בניקה. וכשבאת חביעחו להטפיק העבודה ללא תנאי, הן עברו ימים מספר עד שהשגריר העלה אפשרות הקשר בין חכניה מדין וקשיחותו של בניקה.

קבינה

אחה אומר בצדק כי הזמן שעבר ממאורע קיבינה ועד הודעת ראש הממשלה עליה לנו לא מעט. הצרה הייתה, כמובן, שהמבוכה שררה בממשלה עצמה. רק לאט לאט התאזרנו מהחלם הראשון של המאורע ואם כי אפשר למעון על אבדן הזמן היקר מה-16 עד ה-19 באוקטובר, ספק אם למעשה היה בכוחו של מישהו באותם הימים להקדים ולאמר דבר ברור.

אבל בחמשך הדברים טוען אחה כי "בשגרירות לא היו נתונים לפיהם יכולתם לחוש שהמצב בגבולות הוא כזה שהגובת חריפה בקיבינה עלולה הייתה להתרחש". ואחה מוסיף כי רק בבואו של משה דיין לאר"ב הועמדתם על חריפות המצב.

ימים, מה-28 באוגוסט עד ה-10 בספטמבר בערך. הוא נפגש עם שר
 הבטחון, עם הרמטכ"ל, עם משה דיין ועם קציני צה"ל אחרים. הציר יצא
 את הארץ במחצית אוגוסט דומני וידע ללא ספק מה המצב בגבולות. אלוף
 משנה הרצוג היה בארץ בחודש אוגוסט ואחה, ממי, הייתה כאן סמחציה יולי
 עד סוף אוגוסט. יוצא, איפוא, שארבעה אנשים שמסקלם מכריע בפעולה
 השגרירות היו כמה שבועות בלבד לפני קיביה בישראל, אבל רק משה דיין,
 בבקרו בארצ"ב, הצליח להסביר את תומרה המצב.

לא הנחונים העובדתיים היו חסרים, איפוא, לשם הבנת המצב.
 יתכן מאד ולקינו שוב בהערכת סיבוכים העלולים לבוא.
 טענתך שלא הודרכת ע"י המשרד בכל השייך לפרשה ההסתננות
 אינה נראית לנו כמדוייקת. במשך השנה האחרונה מסרנו לאמריקנים חומר
 עשרות פעמים על המצב בגבולות והטעמנו לא אחת חומר. על כל שיחה
 שהייתה לשר, למנכ"ל, או לנו במאה"ב קבלתם דו"חות ולא יתכן שנשמטה
 מכך העובדה שענין הוקעה ההסתננות היה לחם חוקנו מדי שבוע בשבוע.
 השר מסר לא פעם לדיונים ולראסל את סיכומי הקרבנות הנזקים שלנו ואחם
 ידעתם חסיד על סיכומים אלה.

אם טוען אחת, לעומת זאת, שלא הודרכתם לצאת במסע הסברה
פומבי בענין ההסתננות, צודק אחת אולי. אבל השיקול כאן היה, שאין
 לעורר בחלה בציבור, לא בחו"ל ולא בישראל. לא אחת העלינו בפני
 הצבא את הטענת שפרסום אברות ההסתננות מדי שבוע אינו מועיל לנו במערכת
 החסברה החיצונית בענין ההסתננות. טענתו הנגדית של הצבא הייתה
 שפרסומים אלה מעודדים את הרוחות במדינה ומעידים על חלקו של צה"ל בשמיו
 בטחונה.

אגב, וכי אחם לא שוחחתם עשרות פעמים עם נציגי מחלקת
 המדינה על פרשת ההסתננות? השגריר, הציר, אחת, אסתר, פנחס - מי לא?
 ואל העתונות לא הלכתם? אנו זוכרים העתקי חדרוכים של הרי לויזן למערכו
 לפרשני רדיו. אלא מה - כשבא מאורע כמו קיביה, מה פלא אם הוא מערער
 חלף השר עצמו אמר מה שאמר על סיבוך קיביה בדברי הסיכום שלו לויכוח
 על מדיניות החוץ בכנסת. (7.12.63)

בברכה,



ש. ארד.

העתקי מר א. הרמן, ניו יורק
 חסמנכ"ל
 מר גדעון רפאל.